

Genesis 30:25-31:18 – in de voetsporen van Jakob 5 – Succes of zegen?

- Lezing: Genesis 30:25-31:18

²⁵Toen Rachel Jozef ter wereld had gebracht, zei Jakob tegen Laban: 'Ik zou graag vertrekken: laat mij teruggaan naar het land waar ik vandaan kom. ²⁶Geef me mijn vrouwen mee, voor wie ik bij u heb gewerkt, en mijn kinderen, en dan ga ik. U weet hoe hard ik al die tijd voor u heb gewerkt.' ²⁷Laban antwoordde: 'Als je me werkelijk goedgezind bent ... ik heb uit verschillende tekenen opgemaakt dat de HEER mij omwille van jou heeft gezegend. ²⁸Stel het loon maar vast dat je van me wilt, ik geef je wat je vraagt.' ²⁹Hierop zei Jakob: 'U weet hoe hard ik voor u heb gewerkt en hoe het dankzij mij met uw vee is gegaan. ³⁰Uit het weinige vee dat u voor mijn komst had, is een enorme kudde gegroeid; de HEER heeft u sinds mijn komst inderdaad gezegend. Maar wanneer kan ik eens voor mijn eigen familie gaan werken?' ³¹Laban antwoordde: 'Zeg maar wat ik je moet geven.' 'U hoeft mij niets te geven,' zei Jakob, 'als u tenminste wilt ingaan op het volgende voorstel. Ik zal uw vee blijven weiden en verzorgen. ³²Laat mij vandaag uw hele kudde doorgaan en er alle dieren uit halen die gespikkeld of gevlekt zijn: van de schapen elk zwart dier en van de geiten alles wat gevlekt of gespikkeld is. Dat wil ik als loon. ³³Of ik eerlijk te werk ga zal blijken als u mijn loon komt inspecteren: alle geiten die niet gespikkeld of gevlekt zijn en alle schapen die niet zwart zijn, mag u als gestolen beschouwen.' ³⁴'Goed,' zei Laban, 'ik neem je voorstel aan.' ³⁵Maar nog diezelfde dag zette hij de gestreepte en gevlekte bokken apart en de gespikkelde en gevlekte geiten, alles waaraan maar iets wits te zien was, en alle zwarte schapen, en hij stelde die dieren onder de hoede van zijn zonen. ³⁶Hij bepaalde dat Jakob drie dagreizen bij hem vandaan moest blijven. Het vee dat overgebleven was, mocht Jakob weiden.

³⁷Jakob brak jonge takken van populieren, amandelbomen en platanen en schildte ze zo dat het wit van de takken in strepen bloot kwam. ³⁸Die afgeschilde takken legde hij in de drinkbakken. Wanneer de geiten kwamen drinken, werden de wijfjes, die tegenover de bokken stonden, namelijk bronstig. ³⁹Als ze bij de takken gepaard hadden, wierpen ze gestreepte, gespikkelde en gevlekte jongen. ⁴⁰De schapen zette Jakob apart en hij zorgde ervoor dat hun koppen bij het paren gericht waren naar de dieren van Laban die gestreept of zwart waren. Zo vormde hij zijn eigen kudden, die hij gescheiden hield van Labans vee. ⁴¹Steeds als de sterke geiten bronstig werden, legde Jakob de takken vlak voor hun ogen in de drinkbak, zodat ze bij de takken zouden paren. ⁴²Maar was het zwak vee, dan gebruikte hij de takken niet. Zo kreeg Laban de zwakke dieren en Jakob de sterke. ⁴³Jakobs bezit werd groter en groter: hij kreeg niet alleen veel schapen en geiten, maar ook slaven en slavinnen, kamelen en ezels.

31 Eens hoorde hij Labans zonen zeggen: 'Jakob heeft onze vader alles wat hij bezat afhandig gemaakt, al zijn rijkdom heeft hij verworven ten koste van onze vader.' ²Ook merkte Jakob dat Laban niet meer zo vriendelijk tegen hem was als voorheen. ³Toen zei de HEER tegen Jakob: 'Ga terug naar het land van je voorouders, naar je familie. Ik zal je terzijde staan.'

⁴Jakob liet Rachel en Lea naar het veld roepen, waar zijn vee was, ⁵en zei tegen hen: 'Ik merk dat jullie vader niet meer zo vriendelijk tegen mij is als eerst, maar de God van mijn vader heeft mij geholpen. ⁶Jullie weten dat ik zo hard als ik kon voor je vader heb gewerkt. ⁷Toch heeft hij mij om de tuin geleid en mijn loon wel tien keer veranderd. Maar God heeft niet toegelaten dat hij me benadeelde. ⁸Als hij zei: "Je krijgt de gespikkelde dieren als loon," dan wierp al het vee gespikkelde jongen. En als hij zei: "Je krijgt de gestreepte als loon," dan kreeg al het vee gestreepte jongen. ⁹Zo heeft God het vee van jullie vader afgenomen en aan mij gegeven. ¹⁰Op een keer, toen het vee bronstig werd, had ik een droom en daarin zag ik dat de bokken die de geiten besprongen, allemaal gestreept, gespikkeld of gevlekt waren. ¹¹In die droom sprak de engel van God mij aan. "Jakob," zei Hij, en ik antwoordde: "Ja, ik luister." ¹²Hij zei: "Kijk eens goed, alle bokken die de geiten bespringen

zijn gestreept, gespikkeld of gevlekt, want Ik heb gezien wat Laban je allemaal heeft aangedaan. ¹³Ik ben de God van Betel, waar je een steen met olie hebt gewijd en waar je Mij een gelofte hebt gedaan. Kom, ga weg uit dit land en keer terug naar je geboorteland.”’ ¹⁴Rachel en Lea zeiden daarop: ‘Wat hebben wij hier nog te zoeken? Er valt van onze vader niets meer te erven. ¹⁵Hij heeft ons immers als vreemden behandeld door ons te verkopen en ook al ons geld nog op te maken! ¹⁶Alle rijkdom die onze vader door God is afgenomen, komt ons en onze kinderen toe. Doe dus maar wat God je opdraagt.’

¹⁷Toen maakte Jakob zich gereed, tilde zijn kinderen en vrouwen op de kamelen, ¹⁸bracht zijn vee en alle bezittingen die hij had verkregen bij elkaar, alle kudde die in Paddan-Aram zijn eigendom waren geworden, en ging op weg naar zijn vader Isaak in Kanaän.

Preek

Lieve mensen,

Een tijdje geleden stond er in het Nederlands Dagblad een interview met Jeline Brands. Zij is een zeer succesvol YouTuber. Ze beheert een aantal *cash cow channels*. En ze heeft daarvoor ook een online cursus ontwikkeld. Daarmee verdient ze ongelooflijk veel geld. En ze is christen.

Ik vind dat wel mooi. Het is helemaal niet verkeerd om veel te verdienen als christen. Ik heb daar dan ook geen oordeel over. Maar er was wel een zin die me trof in het interview. Jeline leidt anderen op om ook YouTuber te worden. Met succes.

Slide: Mijn zus is zo'n succesverhaal: vorig jaar zegde ze haar baan in de gehandicaptenzorg op om zich helemaal te kunnen richten op YouTube. Zij verdient nu een stuk meer dan eerst.

Ik wil je vragen om even met je buurman of buurvrouw te sparren wat je nou van dit citaat vindt. Ik geef daar kort even ruimte voor.

(...)

Slide: Het verschil tussen succes en zegen

Het verhaal van Jakob bij Laban is een succesverhaal. Hij komt als zwerver aan en gaat 20 jaar later als miljonair weg. Een echt stamhoofd met zijn eigen clan en ongelooflijk veel rijkdom. Maar is dat verhaal ook een zegenverhaal?

Want als je toch een wens voor je kinderen mag doen, bij de doop. Dan hoop en bid je toch dat ze de zegen van God mogen krijgen. Maar wat is dat dan? Hangt dat samen met succes? Je hoopt tegenslag hen bespaard blijft. Dat ze gezond en gelukkig onder goede omstandigheden mogen opgroeien. Daar doe je ook alles aan in de opvoeding. Op hoop van zegen.

We volgen Jakob op een glibberig pad. Nog steeds heeft hij de neiging het leven naar zijn hand te zetten. Hij schuwt bedrog opnieuw niet. En dat heeft ongelooflijk veel succes. Vers 43 vat het samen:

Slide: ⁴³Jakobs bezit werd groter en groter: hij kreeg niet alleen veel schapen en geiten, maar ook slaven en slavinnen, kamelen en ezels.

Hij zou in onze tijd zomaar de Quote-500 halen. Succes te over. Maar hoe herken je nou of het ook echt zegen is?

Kijk, Laban benoemt iets heel belangrijks: hij zegt

Slide: Ik heb uit verschillende tekenen opgemaakt dat de HEER mij omwille van jou heeft gezegend. (vers 27)

Dat is de belangrijkste les: zegen leidt tot zegen. God had het al tegen Abram gezegd in Genesis 12:

Slide: ²Ik zal je tot een groot volk maken,
Ik zal je zegenen, je naam veel aanzien geven,
een bron van zegen zul je zijn.
³Ik zal zegenen wie jou zegenen,
wie jou vervloekt, zal Ik vervloeken.
In jou zullen alle volken op aarde gezegend worden.'

Heel veel van ons huidige succes en de economische voorspoed die we hebben zou je geen zegen mogen noemen. We buiten de aarde uit en aan de andere kant van de wereld werken mensen voor een hongerloontje en onder zware omstandigheden voor onze luxe. Je kunt het ook zien met de gaswinning. Wat heeft ons land daarvan geprofiteerd. En wat is het dan schrijnend, dat Groningers in aardbevingsgebieden zo onwelwillend benaderd worden. Succes, rijkdom, welvaart. Het is lang niet altijd een zegen.

En ik wil daar geen gemakkelijke antwoorden aan vastknopen, want het is ingewikkeld. Toch moet je als christen altijd kijken: is mijn succes ook echt zegen? Dat kun je meten: zegen leidt altijd tot zegen. Laban herkent de zegen voor Abram in Jakob. Omdat die zegen ook uitstraalt richting hemzelf. Zegen heeft invloed op je omgeving. Zegen zet alles om je heen in het licht. Je naasten ervaren zegen door jou heen.

Bij Jakob is dat echt heel lastig, vind ik. Hij haalt het succes naar zich toe. Door magische gedachten en een gericht fokprogramma krijgt hij een grote en sterke kudde. God maakt echter duidelijk dat het niet zijn eigen slimheid is die tot zegen leidt. God wil Jakob leren dat *Hij* er achter zit. In een droom laat de HEER dat zien:

Slide: "Kijk eens goed, alle bokken die de geiten bespringen zijn gestreept, gespikkeld of gevlekt, want Ik heb gezien wat Laban je allemaal heeft aangedaan. ¹³Ik ben de God van Betel, waar je een steen met olie hebt gewijd en waar je Mij een gelofte hebt gedaan.

Het is niet aan jouw sluwheid te danken. Ik wil dat je erkent dat Ik het ben die je zegent. God wil Jakob, jou en mij opmerkzaam maken. Hij heeft gezien dat Laban Jakob oneerlijk behandelt, door telkens weer andere voorwaarden te stellen. Jakob dacht dat hij door zijn eigen trucjes daar onder uit gekomen was. Maar uiteindelijk laat God zien: Ik was het die je zegende.

Laten we daar oog voor krijgen. Dat God ons vaak zegent, door en ondanks onze inspanningen. Soms zijn we zo afhankelijk als wat, bijvoorbeeld als ons iets overkomt als ziekte, verdriet of rouw. Soms gaat het ons voor de wind en hebben we succes. Gods zegen werkt door alles heen. Je komt die

zegen op het spoor als je merkt, dat je je succes deelt met anderen. Niet als een karige fooi, maar ruimhartig en vrijgevig. Zegen leert je loslaten. Je hebt het gekregen. Dan deel je het ook gemakkelijk.

Jakob heeft daarin nog een weg te gaan. En wij allemaal, schat ik zo in. Ik zelf in ieder geval. Met open handen in het leven staan. Ze staan open om te ontvangen. En ze staan open om te delen. Het zou prachtig zijn als je je kinderen zo voorgaat in het leven. Dat jullie als ouders ervaren en laten zien dat je gezegend bent. Dan ben je tot zegen van Hugo en Levien. En dan ben je tot zegen voor alle naasten die je tegenkomt, of ze nu dicht bij in je omgeving wonen of heel ver weg aan de andere kant van de aarde.

Succes en zegen liggen dicht tegen elkaar aan. Als je je houvast in succes zoekt, dan is de kans groot dat het tot vloek wordt. Maar als je niet krampachtig vasthoudt aan jouw succes. Dan is het een zegen. Omdat je weet dat je het ontvangt uit genade. En dat merk je als je anderen er ruimhartig van uitdeelt. Het ligt dus in je eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden of je succesvol bent of zegenrijk. Aan jou en mij is het om Gods goede gaven tot zegen te laten zijn.

Amen